

Wyrok z dnia 6 marca 2002 r.

III RN 75/01

Wznowienie postępowania administracyjnego (art. 145 § 1 pkt 5 KPA) powinno nastąpić nie tylko z uwagi na ujawnienie nowych dowodów, ale także i nowych okoliczności faktycznych istotnych dla sprawy, istniejących w dniu wydania decyzji oraz nieznanymi organowi, który ją wydał.

Przewodniczący SSN Andrzej Wasilewski (sprawozdawca), Sędziowie SN: Józef Iwulski, Andrzej Kijowski.

Sąd Najwyższy, z udziałem prokuratora Prokuratury Krajowej Waldemara Grudzieckiego, w sprawie ze skargi Przedsiębiorstwa Obsługi PKS Zakładu w W. na decyzję Prezesa Głównego Urzędu Cła w W. z dnia 10 lutego 1999 r. [...] w przedmiocie wymiaru cła, po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Administracyjnej, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 6 marca 2002 r. rewizji nadzwyczajnej Ministra Sprawiedliwości [...] od wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego-Ośrodka Zamiejscowego w Lublinie z dnia 30 czerwca 2000 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu-Ośrodkowi Zamiejscowemu w Lublinie do ponownego rozpoznania.

U z a s a d n i e

Dyrektor Urzędu Celnego w T. ostateczną decyzją z dnia 14 marca 1997 r., zawartą w JDA SAD [...], wydaną na wniosek importera – Przedsiębiorstwa Obsługi PKS – Zakład w W., dopuścił do obrotu na polskim obszarze celnym towar zadeklarowany jako „olej opałowy o zawartości siarki w masie nie przekraczającej 1 %, klasyfikując go – zgodnie z wnioskiem strony i załączonym przez nią pozwoleniem przywozu z dnia 12 marca 1997 r. – według kodu PCN 2710 00 74 0 ze stawką celną autonomiczną 25 %, biorąc także pod uwagę to, że do zgłoszenia celnego importer dołączył białoruski certyfikat jakości [...] z dnia 9 marca 1997 r. Równocześnie, na zlecenie importera, przy zgłoszeniu celnym, SGS S.P. pobrał próbki towaru do ana-

lizej z 22 cystern. Ponieważ wyniki tej analizy, ujęte w certyfikacie jakości z dnia 19 marca 1997 r., wykazały, że olej nie odpowiadał fizyko-chemicznym cechom „ciężkiego oleju opałowego”, objętego wskazanym przy zgłoszeniu do odprawy celnej kodem PCN, Dyrektor Urzędu Celnego w T. przejął próbki towaru od SGS S.P. i przesłał je do analizy do Instytutu Technologii Nafty w K., który w sprawozdaniu z dnia 16 czerwca 1997 r. stwierdził, że w wyniku analizy ustalono, iż sprowadzony olej należy zaklasyfikować do kodu PCN 2710 00 67 9 taryfy celnej. Biorąc to pod uwagę, Dyrektor Urzędu Celnego w T. postanowieniem z dnia 15 października 1997 r., wydanym na podstawie art. 145 § 1 pkt 5 KPA, wznowił postępowanie w sprawie, a następnie decyzją z dnia 12 lutego 1998 r. dokonał ponownego ustalenia klasyfikacji taryfowej i wymiaru cła od przedmiotowego towaru, stwierdzając, że towar powinien zostać zaklasyfikowany jako olej opałowy lekki, czyli do kodu PCN 2710 00 67 9 ze stawką celną autonomiczną 35 %. W wyniku odwołania strony – importera od tej ostatniej decyzji, Prezes Głównego Urzędu Ceł decyzją z dnia 10 lutego 1999 r. utrzymał w mocy zaskarżoną decyzję, a w uzasadnieniu swego rozstrzygnięcia stwierdził, że: po pierwsze – dokumentem potwierdzającym stan towaru jest nie tylko certyfikat jakości SGS S.P., ale także ekspertyza Instytutu Technologii Nafty w K.; oraz po drugie – że w rozpoznawanej sprawie strona, składając wniosek o wszczęcie postępowania celnego, przedstawiła stan towaru w sposób niezgodny ze stanem faktycznym, a zatem nie dopełniła obowiązku właściwego zgłoszenia towaru do odprawy celnej, wynikającego z art. 40 ust. 1 i art. 50 ust. 1 i ust. 3 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. – Prawo celne (jednolity tekst: Dz.U. z 1994 r. Nr 71, poz. 312 ze zm.), a przy tym załączyła do swego zgłoszenia pozwolenie na przywóz towaru, który faktycznie nie był przedmiotem importu; tym samym, importer, poprzez wadliwe wypełnienie pola nr 33 w dokumencie SAD, błędnie wnioskował o zastosowanie wobec zgłoszonego do odprawy oleju opałowego kodu PCN 2710 00 74 0, dla którego przysługuje autonomiczna stawka celna w wysokości 25 %. Strona wniosła skargę do Naczelnego Sądu Administracyjnego na powyższą decyzję Prezesa Głównego Urzędu Ceł.

Naczelny Sąd Administracyjny-Ośrodek Zamiejscowy w Lublinie wyrokiem z dnia 30 czerwca 2000 r. [...] uchylił zaskarżoną decyzję Prezesa Głównego Urzędu Ceł z dnia 10 lutego 1999 r. oraz poprzedzającą ją decyzję Dyrektora Urzędu Celnego w T. z dnia 12 lutego 1998 r. W uzasadnieniu tego wyroku Sąd stwierdził, że: po pierwsze – organy celne wydały powyższe decyzje w wyniku wznowienia postępo-

wania w sprawie, pomimo że brak było podstaw do wznowienia postępowania na podstawie art. 145 § 1 pkt 5 KPA, ponieważ stan towaru był znany organowi celnemu w chwili jego zgłoszenia do odprawy celnej; oraz po drugie – Sąd powołał się także na zasadę zaufania w stosunkach między obywatelem a państwem, w nawiązaniu do której w kontekście rozpoznawanej sprawy stwierdził, że: „Zasady państwa prawnego wymagają nie tylko legalności działania organów, ale również rzetelności, bowiem ryzyko pomyłek i błędów, a nawet celowych, bo podjętych w interesie ogólnym, lecz szkodzących jednostce działań administracji, nie było przerzucane tylko na tę jednostkę, zwłaszcza gdy po jej stronie nie można dopatrzeć się naganności postępowania”.

Minister Sprawiedliwości wniósł rewizję nadzwyczajną od powyższego wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego-Ośrodka Zamiejscowego w Lublinie z dnia 30 czerwca 2000 r. [...] zarzucając rażące naruszenie art. 22 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 11 maja 1995 r. o Naczelnym Sądzie Administracyjnym (Dz.U. Nr 74, poz. 368 ze zm.) w związku z art. 145 § 1 pkt 5 i art. 80 KPA oraz art. 23 Prawa celnego, a w konsekwencji wniósł o jego uchylenie i przekazanie sprawy Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu-Ośrodkowi Zamiejscowemu w Lublinie do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu rewizji nadzwyczajnej podniesiono w szczególności, że – wbrew stwierdzeniom Sądu – w rozpoznawanej sprawie organy celne dokonały ustalenia rzeczywistego stanu towaru zgłoszonego do odprawy celnej w sposób prawidłowy, tym bardziej jeśli zważyć, że: po pierwsze – art. 40 ust. 1 oraz art. 50 ust. 1 i ust. 3 Prawa celnego nakłada na podmiot zgłaszający towar do odprawy celnej obowiązek dołączenia dokumentów służących prawidłowemu ustaleniu wartości celnej towaru i naliczenia należności celnej, a ryzyko niewłaściwego zgłoszenia towaru do odprawy celnej spoczywa na zgłaszającym; po drugie – w rozpoznawanej sprawie, do obowiązków importera należało między innymi także wskazanie rodzaju towaru, kodu PCN taryfy celnej i stawki celnej; jak się następnie okazało, składając wniosek o wszczęcie postępowania celnego, importer nie przedstawił rzeczywistego stanu towaru, a ponadto do dokumentów odprawy celnej dołączył dokument w postaci pozwolenia na przywóz produktu, który w danym wypadku faktycznie nie był przedmiotem importu; po trzecie – „specyfika postępowania celnego, w szczególności dotycząca dopuszczania do obrotu towarów masowych, oznaczonych co do gatunku, daje organom celnym jedynie możliwość pobierania próbek towaru na granicy i przekazywania ich do analizy wyspecjalizowanym jednostkom badawczym. Brak jest na-

tomiast możliwości przetrzymywania towaru na granicy do czasu wykonania badań pobranych próbek. Stąd też zarzut NSA dotyczący obowiązku przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego w tej sprawie przed wydaniem decyzji jest nieuprawniony.”; ponadto, mając na uwadze dyspozycję art. 76 KPA: „W niniejszej sprawie organ celny nie miał podstaw do odrzucenia dokumentów potwierdzających stan towaru, przedłożonych przez importera. Dlatego jedyną możliwością usunięcia wady niniejszego postępowania celnego, zakończonego wydaniem decyzji ostatecznej, było jego wznowienie na podstawie art. 145 § 1 pkt 5 KPA”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rewizja nadzwyczajna jest zasadna. Stosownie do dyspozycji art. 40 ust. 1 oraz art. 50 ust. 1 i ust. 3 Prawa celnego, podmiot zgłaszający towar do odprawy celnej jest obowiązany dołączyć do wniosku o wszczęcie postępowania celnego między innymi także: „deklarację wartości celnej, fakturę w oryginale lub inny dokument służący do ustalenia wartości celnej”. W konsekwencji, ryzyko skutków dokonania zgłoszenia towaru do odprawy celnej w sposób niewłaściwy spoczywa na zgłaszającym. W rozpoznawanej sprawie jest poza sporem, że importer – Przedsiębiorstwo Obsługi PKS – Zakład w W. we wniosku o dopuszczenie towaru do obrotu na polskim obszarze celnym zadeklarowało, iż sprowadzony z zagranicy olej opałowy, zgodnie z załączonym przez importera pozwoleniem przywozu z dnia 12 marca 1997 r., powinien zostać zaklasyfikowany do kodu PCN 2710 00 74 0 z autonomiczną stawką celną 25 % i na tej podstawie organy celne dokonały wymiaru należności celnej od sprowadzonego towaru, ponieważ w chwili dokonywania odprawy celnej wiarygodność deklaracji importera nie budziła żadnych zastrzeżeń. Jednakże w sytuacji, gdy dokonana przez SGS S.P. analiza próbek towaru (sprowadzonego z zagranicy oleju opałowego), pobranych zresztą na zlecenie samego importera, wykazała, że sprowadzony towar posiada znamiona fizyko-chemiczne, które nakazywały zaklasyfikowanie go do odmiennego (aniżeli zadeklarowany przez importera we wniosku) kodu PCN 2710 00 67 9 taryfy celnej, z autonomiczną stawką celną 35 %, co potwierdziła także powtórna analiza przeprowadzona na zlecenie Dyrektora Urzędu Celnego w T. przez Instytut Technologii Nafty w K., organ celny trafnie stwierdził, iż tym samym w rozpoznawanej sprawie wyszła na jaw nowa okoliczność faktyczna istniejąca już w dniu wydania decyzji o odprawie celnej tego towaru (oleju napędowego), która nie była znana

organowi wydającemu tę decyzję, co w konsekwencji uzasadnia wznowienie postępowania celnego w sprawie na podstawie art. 145 § 1 pkt 5 KPA i wydania nowej decyzji w zakresie wymiaru należności celnej za sprowadzony towar – olej opałowy (art. 151 § 1 pkt 2 KPA).

Natomiast niezgodny z literalnym brzmieniem art. 145 § 1 pkt 5 KPA i oczywiście błędny jest pogląd prawny wyrażony w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego, wedle którego: „Art. 145 § 1 pkt 5 KPA wymaga kumulatywnego spełnienia następujących przesłanek – nowe okoliczności faktyczne i nowe dowody muszą zostać ujawnione po wydaniu decyzji ostatecznej. Nie mogłyby one być znane organowi przed wydaniem przez ten organ decyzji ostatecznej. Nadto, te okoliczności i dowody musiały istnieć już wcześniej, to jest w chwili wydania decyzji ostatecznej, lecz dla tego organu są one nowymi tylko dlatego, że nie były mu wcześniej znane”. Przede wszystkim z całą mocą należy podkreślić, że użyty w dyspozycji art. 145 § 1 pkt 5 KPA łącznik „lub” („nowe okoliczności faktyczne lub nowe dowody”) wskazuje jednoznacznie na to, że wystąpienie co najmniej jednego z członów tej alternatywy („nowych okoliczności faktycznych” bądź „nowych dowodów” – tzw. alternatywa zwykła) stanowi samoistną i wystarczającą podstawę wznowienia postępowania, o ile równocześnie są spełnione pozostałe przesłanki prawne wznowienia postępowania, o których mowa w art. 145 § 1 pkt 5 KPA, a mianowicie: po pierwsze – są one „istotne dla sprawy”; po drugie – istniały w dniu wydania decyzji; oraz po trzecie - nie były znane organowi, który wydał decyzję. I właśnie taka sytuacja faktyczna i prawna miała miejsce w rozpoznawanej sprawie.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy na podstawie art. 393¹³ § 1 KPC w związku z art. 10 ustawy z dnia 1 marca 1996 r. o zmianie Kodeksu postępowania cywilnego, rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej - Prawo upadłościowe i Prawo o postępowaniu układowym, Kodeksu postępowania administracyjnego, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 43, poz.189 ze zm.) orzekł jak w sentencji.

=====